

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG LEGFELSŐBB BÍRÓSÁGA

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Bfv.II.1.130/2009/5.szám

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, a 2010. április 15. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A súlyos fenyegetéssel elkövetett zsarolás büntette és más bűncselekmény miatt ellen folyamatban volt bűnügyben a terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Nyíregyházi Városi Bíróság 24.B.971/2006/74. számú ítéletét, és a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság 3.Bf.179/2008/18. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s :

A Nyíregyházi Városi Bíróság 2007. december 18. napján kihirdetett 24.B.971/2006/74. számú ítéletében a terheltet bűnösnek mondta ki 2 rendbeli súlyos fenyegetéssel elkövetett zsarolás büntettének kísérletében, zsarolás büntettének kísérletében, jogosulatlan pénzügyi tevékenység büntettében és 2 rendbeli könnyű testi sértés vétségében. Ezért őt - halmazati büntetésül - 5 év börtönbüntetésre és 5 év közügyektől eltiltásra ítélte. Elrendelte a Nyírbátori Városi Bíróság B.412002/8. számú jogerős ítéletével kiszabott 1 évi

börtönbüntetés végrehajtását, és rendelkezett a járulékos kérdésekről.

Az elsőfokú bíróság ítéletének - a másodfokú bíróság által kiegészített - tényállása szerint

1./ a terhelt legalább 2002. évtől kezdődően rendszeres haszonszerzésre törekedve, minimum havi 50 % kamattal több lakosnak pénzkölcsönöket nyújtott. E tevékenység üzletszerű végzéséhez szükséges a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének engedélye, amellyel a terhelt nem rendelkezett.

A terhelt 2002. novemberében P. K.-nak, 2004. decemberében és 2005. februárjában L. G.-nek, 2004. évben B. F.-nek, 2004. év elején A. A.-nak, 2004. évben két alkalommal M. M.-nének, 2004. évben B. L.-nek, illetve 2004. év novemberében S. Sz.-nek adott kölcsön különböző összegeket oly módon, hogy a tőke teljes visszafizetéséig legalább havi 50 %-os kamat megfizetését követelte.

A fenti személyeken kívül a terhelt 2002. és 2005. között több ismeretlen személynek kölcsönzött pénzt az előbbieken ismertetett módon. Az adósok között volt, aki az összegből semmit, de olyan is, aki a kölcsönkapott pénzösszeg többszörösét fizette vissza a terheltnek.

2./ 2005. március 19. napján 16 óra körüli időben a terhelt L. G. sértettől követelte a kölcsönadott készpénzt és annak kamatait. A gépkocsiban ülő sértett nyakát egyik kezével megragadta, a másikkal többször tenyérrel arcon ütötte, miközben azzal fenyegette, ha nem adja meg a pénzt, meg fogja verni. L. G. sértett a bántalmazás következtében bal arcfelén és a nyakán 8 napon belül gyógyuló, hámphorzsolásos sérüléseket szenvedett.

A sértett az erőszak, illetve fenyegetés ellenére nem fizetett a terheltnek, 2005. március 19. napján a terhelttel szemben könnyű testi sértés vétsége miatt joghatályos magánindítványt terjesztett elő.

3./ 2005. augusztus 30. napján az esti órákban a terhelt és egy ismeretlen személy a kocsma előtt beszélgető P. B.-hez lépett. Felszólította, hogy fizesse meg az édesanyja kamattal növelt pénztartozását, mert ellenkező esetben az anyját „kiemeli a házából”, illetve lehozatja az embereit Budapestről, és ők majd elintézik mindenkit. A terhelt P. B. sértettet legalább kétszer ököllel gyomor tájékon ütötte. A földre került sértett felső testét összekarmolta, tőle tartozásának kamatos megfizetését követelte. A bántalmazás következtében P. B. sértett nyakán számos hosszanti, függőleges véraláfutásos sérülést, a mellkasán és a hasának felső részén számos karmolásos, horzsolásos 8 napon belül gyógyuló sérülést szenvedett.

A terhelt által alkalmazott erőszak, illetve fenyegetés ellenére sem P. B. sértett, sem édesanyja nem fizetett.

P. B. sértett a könnyű testi sértés miatt a terhelttel szemben 2005. szeptember 22. napján joghatályos magánindítványt terjesztett elő.

5./ P. K. sértett a terhelttől 2002. évben felvett pénzkölcsönből utoljára 2005. júliusában törlesztett a terheltnek. 2005. augusztus hónapban - mivel ekkor sem fizetett a sértett - a terhelt felkereste őt, és felszólította a kamattal növelt, állítása szerint fennálló tartozás megfizetésére. A sértett arra hivatkozással, hogy már a kölcsönkapott pénz többszörösét fizette vissza, megtagadta a teljesítést. A terhelt ekkor a sértettet újból veréssel fenyegette. P. K. sértett a fenyegetés ellenére nem teljesített.

A terhelt a fenti cselekmények elkövetésekor tisztában volt azzal, hogy az általa kikényszeríteni kívánt tartozások teljesítése jogszerűen nem követelhető, miután azok többszörösen meghaladják az általa adott kölcsönök összegét.

A másodfokon eljáró Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság a 2009. február 3. napján jogerős 3.Bf.179/2008/18. számú ítéletével a városi bíróság ítéletét annyiban változtatta meg, hogy a terhelt a tényállás 3. pontjában P. B. terhére elkövetett zsarolási cselekményét is a Btk. 323. § (1) bekezdésében meghatározott, de a (2) bekezdés b) pontja szerint minősülő zsarolás büntette kísérletének minősítette. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

A bíróság jogerős határozata ellen a terhelt védője a Be. 416. § (1) bekezdésének b) és c) pontjára alapított felülvizsgálati indítványt terjesztett elő, amelyben a megtámadott határozatok megváltoztatását, a terhelt tényállás 2., 3. és 5. pontjában írt cselekményeinek zsarolás büntette kísérlete helyett önbíráskodás büntettének minősítését és ehhez igazodóan enyhébb büntetés kiszabását indítványozta. Indokai szerint az eljáró bíróságok a Be. 373. § (1) bekezdés III. a) pontban meghatározott indokolási kötelezettségüknek nem tettek eleget. Ez az eljárási szabálysértés abszolút hatályon kívül helyezési ok.

Az indítvány szerint a bizonyítékok hibás, egyoldalú és hiányos értékelése megalapozatlan tényállás megállapításához vezetett, ez pedig a terhelt bűnösségének téves megállapításához, a terhére rótt bűncselekmények hibás jogi minősítéséhez vezetett. Sérrelmezte, hogy a tényállás 2., 3. és 5. pontjai nem tartalmazzák a kölcsönösszegekre, a kamatokra, a teljesítési határidőkre, valamint a törlesztésekre vonatkozó pontos adatokat, márpedig vélekedése szerint enélkül nem lehet következtetni a sértettek szorult helyzetének kihasználására, ebből következően a kölcsönök uzsora jellegére sem.

Mindemellett a megállapított tényállás nem súlyos fenyegetéssel elkövetett zsarolás bűntette kísérletének, hanem önbíráskodás bűntettének megállapítására lehet alkalmas.

A Legfőbb Ügyészség BF.3112/2009. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt alaptalannak találta és a megtámadott határozatok hatályban tartására tett indítványt. Álláspontja szerint az indokolási kötelezettség elmulasztásában megnyilvánuló feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés nem valósult meg. A felülvizsgálati indítványnak az indokolási kötelezettség megsértésére történő hivatkozása valójában a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységét és ezen keresztül a megállapított tényállást támadja. Az eljáró bíróságok a büntető anyagi jog szabályainak megsértése nélkül, helyesen minősítették a terhelt cselekményeit.

A Legfelsőbb Bíróság a Be. 420. § (1) bekezdése alapján nyilvános ülést tartott, melyen a védő a felülvizsgálati indítványt az eljárási szabálysértés miatt hatályon kívül helyezésért is fenntartotta.

A Legfőbb Ügyészség képviselője az írásbeli nyilatkozatával egyezően szólalt fel.

A terhelt az eljáró bíróságok elfogultságát sérelmezte.

A felülvizsgálati indítvány nem alapos.

A felülvizsgálat olyan rendkívüli jogorvoslat, amely kizárólag az 1998. évi XIX. törvény (Be.) 416. § (1) bekezdésében felsorolt okokra hivatkozással vehető igénybe.

A Legfelsőbb Bíróság mindenekelőtt a felülvizsgálati indítványnak a Be. 373. § (1) bekezdés III. a) pontjában meghatározott - a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja értelmében felülvizsgálati okot jelentő - abszolút hatályon kívül helyezési ok megvalósulását tette vizsgálat tárgyává.

A védő az indokolási kötelezettség megszegéseként sérelmezte, hogy elmaradt az egyes tanúk vallomásainak külön-külön való ismertetése. Különösen A. A. vallomása mérlegelésének elmaradását, de a tanúvallomások összevont értékelését is kifogásolta. Vitatta, hogy a korábbi ügyben eljáró bíróság megfenyegetését, a jelen üggyel össze nem függő más büntetőügyeket a bíróság értékelő tevékenysége körébe vonhatta volna. Sérelmezte továbbá, hogy a tanúk megváltoztatott vallomásait a bíróság egységesen azért vetette el, mert a változtatás okát a terhelttől való félelemnek tudta be.

A bíróság indokolási kötelezettséget érintő eljárási szabálysértése csak akkor minősül felülvizsgálati okot jelentő abszolút hatályú eljárási szabálysértésnek, ha a bíróság a büntetőjogi főkérdésben (bűnösség, jogi minősítés, büntetés kiszabás) olyan mértékben mulasztja el indokolási kötelezettségét, hogy emiatt az ítélet felülbírálatra alkalmatlan.

A büntetőeljárási törvényben szabad bizonyítás érvényesül. A bíróság a bizonyítékokat egyenként és összességükben szabadon értékeli, és a bizonyítás eredményét az így kialakult meggyőződése szerint állapítja meg (78.§ /3/ bekezdés). Nincs törvényi kötelezettség minden tanúvallomás részletes, külön-külön történő értékelésére, perrendszerű a hasonló tartalmú vallomások, vagy több tanúnak az azonos módon megváltoztatott vallomásainak együttes értékelése, ha az a logika szabályaival nem ellentétes.

A Legfelsőbb Bíróság úgy ítélte meg, hogy a sérelmezett határozat indokolása kellő alappal szolgál a szükséges büntetőjogi következtetések levonásához és a cselekmények törvényes minősítéséhez.

Mindemellett a Be. 423. § (1) bekezdésében rögzített eljárásjogi előírásból következően a felülvizsgálati eljárásban irányadó (alapügyben hozott) jogerős ítéleti tényállás alapján vizsgálhatók csak az ítélet jogkövetkeztetései. A törvényben a tényállás vitatásával összefüggő felülvizsgálati ok nem szerepel. Ez okból a Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati indítványnak a tényállás hiányosságát, megalapozottságát, a bizonyítékok értékelését támadó részét, az ítéleti tényekkel ellentétes ténybeli alapokon nyugvó következtetéseit támadó érveket érdemben nem vizsgálta.

A védő vélekedése szerint a zsarolás alapjául szolgáló kölcsönösszegek (az összegek, a kamatok mértéke, a törlesztett részletek, az egyes sértettek által ténylegesen kifizetett összegek) adatainak hiányában a terhelt cselekményei érdemben nem bírálhatók el, a kamat nagyságának ismerete hiányában vitatható a követelés jogellenessége is.

Kétségtelen, hogy a tényállás a fenti összegeket pontosan nem tartalmazza. A kölcsönök adatai részleteinek rögzítése a zsarolás megállapíthatóságát azonban nem érinti, mert e bűncselekmény a kikényszerített magatartással okozott bármilyen (legcsekélyebb) mértékű kár bekövetkezésével befejezetté válik (BH.2009.172.II.). A kár mértéke - több vagyon elleni bűncselekménnyel szemben - a minősítést nem érinti, csupán a büntetés kiszabás körében bír jelentőséggel.

A Legfelsőbb Bíróság tévesnek találta a védőnek a zsarolás minősített esetével és a bűncselekmények eltérő (önbíráskodásnak) minősítésével összefüggő jogi érvelését.

A felülvizsgálati indítvány részletesen elemzi az uzsora fogalmát, amely azonban az alapügyben hozott jogerős határozat idején nem volt hatályban. A zsarolás körében pedig azért sem bír jelentőséggel, mert az irányadó tényállás szerint a terhelt minimum havi 50 % kamatot követelt a kölcsönzött pénz után.

A terheltnek felrótt magatartás az 1978. évi IV. törvény (Btk.) 323. §-ának (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés b) pontja szerint minősülő súlyos fenyegetéssel elkövetett zsarolás büntettének minden elemét magába foglalja. E bűncselekmény minősített esetét valósítja meg az az elkövető, aki jogtalan haszonszerzés végett mást élet vagy testi épség elleni, avagy más súlyos fenyegetéssel kényszerít arra, hogy valamit tegyen, ne tegyen vagy eltűnjön, és ezzel kárt okoz. A Btk. 138. §-a szerinti fenyegetés általános fogalmával azonos a zsarolás alapesete megállapításához szükséges fenyegetés fogalma, azaz alkalmasnak kell lennie arra, hogy a megfenyegetettben komoly félelmet keltsen.

Az irányadó tényállás nemcsak a terheltnek a sértettekkel szemben tanúsított fenyegető fellépését, és ténylegesen testi sérülés okozását (nyak megragadása, gyomortájékon ütés, összekarmolás, tenyérrrel arcon ütés), hanem a terhelt súlyos fenyegetéseit is tartalmazza. Mindebből egyértelműen következik, hogy a terhelt a teljesítés érdekében a sértetteket jogtalan haszonszerzés végett kísérelte meg súlyos fenyegetéssel tevésre kényszeríteni.

A zsarolás eredmény bűncselekmény, a kikényszerített magatartás következményeként - értékhatártól független - kár bekövetkezésével válik befejezetté. A terhelt terhére megállapított bűncselekmények a jogtalan haszonszerzés céljából általa alkalmazott, a sértettek kényszerítéséhez szükséges erőszak, fenyegetés - és nem a követelt összeg nagysága miatt - minősülnek zsarolás büntette kísérletének.

A Legfelsőbb Bíróság egyebekben mindenben egyetértett az alapügyben eljáró bíróságoknak a zsarolás és az önbíráskodás elhatárolása körében kifejtett álláspontjával.

Miután a terhelt bűncselekményeinek minősítését törvényesnek találta, a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontja alapján felülvizsgálat tárgyát nem képezhette az e bűncselekményre megállapított büntetési tétel keretei között kiszabott büntetés.

Mindezekre figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság a megtámadott határozatokat a Be. 426. § alapján hatályukban fenntartotta.

A végzés ellen a Be. 3. § (4) bekezdése szerint a fellebbezés, a Be. 416. § (4) bekezdés b) pontja alapján a felülvizsgálat kizárt. Az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtásával kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418. § (3) bekezdésén alapul.

Budapest, 2010. április 15.

Dr. Schäfer Annamária s.k. a tanács elnöke, Dr. Csere Katalin s.k.
előadó bíró, Dr. Molnár Gábor s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

tisztviselő
Bné